

Από το '94 τούτη η καλοδουλεμένη έκδοση από ένα ακαδημαϊκό που φαίνεται ότι έχει μελετήσει, εργαστεί πολύ πάνω στα Βαλκανικά θέματα.

Οι αλλοδαποί ερευνητές, όταν κινούνται πάνω σε επιστημονικές τροχιές, κι όχι σε διατεταγμένες αποστολές, έχουν το πλεονέκτημα ότι καθώ ς ήταν αμέτοχοι στο καμίνι της ιστορίας, περιβάλλονται από το φωτοστέφανο των ίσων αποστάσεων.

Ανθρώπινο είναι, να εκφράσουν μια υποψία συμπάθειας ή αντιπάθειας προς μια πλευρά, ή προς κάποια πρόσωπα, αλλά έως εκεί. Εξ άλλου η ιστορία δεν καταγράφεται από μηχανήματα.

Ο καθηγητής από τις Η.Π.Α., κατέθεσε τη δική του άποψη η οποία στηρίζεται σε πλούσια βιβλιογραφία και αντίστοιχη έρευνα και δεν μπορεί παρά να μας κεντρίσει το ενδιαφέρον.

Ξεκινά την αφήγησή του από τις πρώτες μέρες της Γερμανικής Κατοχής, κάνοντας και μια αναδρομή, στα προηγούμενα χρόνια.

Ολοκληρώνει το πόνημά του με την αναφορά των Δεκεμβριανών. Οι περιγραφές του βρίθουν στοιχείων, αναφέρεται στα γεγονότα με ημερομηνίες, ονοματεπώνυμα.

Πλέκει άριστα τα δεδομένα και φθάνει σε μερικά σημαντικά και στηριγμένα συμπεράσματα. Όπως:

Για το λόγο που οι πολίτες μετατρέπονταν σε αντάρτες:

«Οι συλλήψεις ανάγκαζαν πολύ κόσμο, που ως τότε δεν είχε ανακατευθεί σε ανατρεπτικές δραστηριότητες, να σκέφτεται μήπως έπρεπε να «βγουν στο βουνό» για το δικό τους το καλό». (σ.158).

Για το μετακατοχικό μέλλον:

«... οι αντάρτες δεν ήταν απλώς μια στρατιωτική απειλή για τον Αξονα. Θα συνέβαλαν επίσης στο ποιο θα ήταν το μέλλον της Ελλάδας μετά την Απελευθέρωση, που όλοι σχεδόν, μετά το Στάλιγκραντ, πίστευαν πως ήταν μόνο ζήτημα χρόνου». (σ.163).

Για την τύχη των Γερμανικών τακτικών:

«Στην Ελλάδα τα αποτελέσματα δεν μπορούν παρά να θεωρηθούν παταγώδης αποτυχία: η σύλληψη ομήρων, τα αντίποινα και το δόγμα της συλλογικής ευθύνης των αμάχων για τις

πράξεις των ανταρτών προκάλεσε ανείπωτα βάσανα και υλικές καταστροφές, αλλά δεν κατάφερε να εξαλείψει την Αντίσταση». (σ.195)

Για τις κοινωνικές αλλαγές:

«Συντρίβοντας τα ηθικά θεμέλια της ζωής της υπαίθρου, οι γερμανικές επιδρομές είχαν δώσει τη δυνατότητα για μια άνευ προηγουμένου αφήφηση της εξουσίας των γωνιών». (σ.212)

Για τα ήθη των Γερμανών στρατιωτών:

«Οι στρατιώτες, που πληρώνονταν σε ουσιαστικά άνευ αξίας δραχμές, έμπαιναν σε πειρασμό να κερδίσουν κάτι έξτρα κλέβοντας ανυπεράσπιστους και «κατώτερους» πολίτες και πουλώντας στρατιωτικά υλικά στη μαύρη αγορά, όπου υπήρχε ένα εκτεταμένο δίκτυο από μαυραγορίτες και ατζέντηδες». (σ.243)

Για τη δικαιοσύνη της τρομοκρατίας:

«...στο Χαϊδάρι, όπως και στα μπλόκα, το ζήτημα της προσωπικής ενοχής ή αθωότητας είχε χάσει κάθε νόημα». (σ.256)

Για την απηνή διωγμό των Εβραίων της Θεσσαλονίκης:

«Οι εγκαταλελειμμένες ιδιοκτησίες είχαν μετατραπεί σε μια γιγάντια οικονομική κομπίνα, στην οποία πλούτιζαν δωσίλογοι και Γερμανοί μαζί». (σ.276)

Για τη στάση των Ελλήνων απέναντι στους Εβραίους:

«Σε γενικές γραμμές, οι ορθόδοξοι Έλληνες έδειξαν ιδιαίτερη γενναιοψυχία προς τους Εβραίους». (σ.289).

Για τις απόψεις του Άρη:

«Ο Άρης που είχε βαθύ ανταγωνισμό με τους Βρετανούς, πίστευε πως οι προσφορές τους για βοήθεια είχαν σκοπό να κάνουν χρεώστη τους την Αντίσταση». (σ.341)

Για τις ρίζες του εμφυλίου:

«Ο Σιμάνια παραδεχόταν ανοιχτά πως ο στόχος του ήταν να σπείρει τη διχόνοια ανάμεσα στους Έλληνες, ώστε να επιτρέψει στους Γερμανούς να κάθονται πιο πίσω και κοιτάνε με την ησυχία τους την μάχη. Η εμφύλια σύγκρουση ήταν η αναπότρεπτη κατάληξη». (σ.373)

Για τις βλέψεις του Κ.Κ.Ε.:

«Παρά την πεποίθηση του Τσώρτσιλ ότι είχε ματαιώσει την απόπειρα των κομμουνιστών να καταλάβουν την εξουσία, δεν υπάρχει κανένα στοιχείο που να δείχνει ότι η εξέγερση της Αθήνας ήταν κάτι άλλο από ένα αυθόρμητο λαϊκό κίνημα, τελείως αναπάντεχο για την ηγεσία του Κόμματος». (σ.382)

Για τα Δεκεμβριανά:

«Για την Αριστερά, η φασαρία δεν ήταν με τους Βρετανούς, αλλά με τους δωσίλογους, για τους οποίους πίστευαν ότι επανέρχονταν στην εξουσία κι όταν τους προβοκάριζαν

συνειδητά, με την προστασία των Βρετανών.» (σ.400).

Για την ομηρία και τους φόνους πολιτών, από πλευράς Ε.Α.Μ.

«...κατέστρεψαν μεγάλο μέρος της ηθικής αξιοπρέπειας που απολάμβανε το ΕΑΜ έως τότε στα μάτια του κόσμου». (σ.403)

Ο Mazower μας καταθέτει μια ισόρροπη και αποκαλυπτική εικόνα για το τι βίωσαν οι πρόγονοί μας κάτω από την τριπλή Κατοχή, τις απώλειες που βίωσαν, τον τρόμο που ένωσαν, το αβάστακτο άδικο της υπόθεσης.

Ο Γιώργος Ιωάννου, το είπε πιο λογοτεχνικά:

«Οι Γερμανοί μετέφεραν ξαφνικά στη σχεδόν ειδυλλιακή για μας σήμερα ατμόσφαιρα της ανύποπτης και σκονισμένης βαλκανικής πολιτείας όλα τα αβυσσαλέα πάθη και τους παραλογισμούς της γοτθικής Ευρώπης».